

„Próbáltam fájó idegét simogatni”

2023 június 29. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Nem kulturális diktatúra, hanem teljesítményösztönz? társadalom épül Magyarországon

Olvasom néhány értelmiségi f?ítés nyilatkozatát, hogy jaj, szegény pedagógusok, és hogy diktatúra tombol itt, valódi kemény diktatúra. Írók is vannak köztük, nekik nyilván borzasztó nehéz békében, megbecsülésben alkotniuk

– mondják ?k –, én pedig szemlesütve felidézem XX. századunkat. Kapaszkodókat keresek annak eldöntésére, hogy ma mennyire nehéz magyar írónak lenni. És hogy száz év leforgása alatt más íróink csak kukoricáztak egymással, vagy akadt félnivalójuk.

Mert oly korban éltünk mi, amikor a Tanácsköztársaság idején Kun Béla kend?zetlenül megmondta Kosztolányi Dezs?nek (akivel mellesleg újságíróként valaha együtt dolgozott), hogy írókra nincs szükség a proletárdiktatúrában. – Tanulj szakmát, vagy ki fogunk végezni!– vetette oda Kun Béla, a feleségével eltámolygó Kosztolányi pedig arra gondolhatott, hogy kalauzként vagy vājárként talán túlélheti a felfordulást. A dicstelen százharminchárom napban írói direktóriumba tömörítették az írókat, és biztosak lehetünk abban, hogy egy részüket ki is végzik, ha kicsivel több id?t kapnak az országvesztésre.

Oly kor volt az a XX. század, amikor származásuk miatt magyar írókat végeztek ki, l?ttek Dunába, temettek el félig élve nyilasok, nácik, egyéb állatfajták. Például Radnóti Miklósnak azért kellett meghalnia, mert hóhérai zsidóként tekintettek a katolikus költ?re. Szerb Antal, Halász Gábor, Sárközi György sem lehetett magyar író és irodalmár egy pillanatra sem, amikor a gyilkosok eldöntötték, hogy eltüntetik ?ket a föld színér?l.

Magyar írónak lenni 1944–1945-ben Erdélyben, a Bácskában, a Felvidéken, Kárpátalján szó szerinti életveszélyes vállalkozás. El?ször a Maniu-gárdisták és a jugoszláv partizánok minden ártalmasnak tartott magyar embert agyonverték, megcsonkítottak, megkínóztak. Kés?bb „sima” diktatúrává szelídült az embervadászat, amelynek következtében az író például másokról jelentett, majd öngyilkosságba menekült, mint Szilágyi Domonkos. Vagy párth? verseket írt, mint Székely János, miután megmondták neki, hogy bebörtönzött apját csak így mentheti meg. Süt? András a saját kezével szedte össze marosvásárhelyi otthonában a lehallgatóberendezéseket. 1956-os szerepe miatt Páskándi Gézáat hat évre elhurcolták egy Duna-deltai munkatáborba. Vagy könny? lett volna Kodolányi Jánosnak, akit a háború után az Andrassy út 60.-ban agyon akartak verni? Németh Lászlónak, aki méreggel járt-kelt szám?zetésében, hogy ha jönnek érte, véget vessen az üldöztetésnek? Hamvas Bélának, aki egészen raktárosságig vitte a Kádár-rendszerben? Vagy a háborús b?nösként börtönbe zárt Erdélyi József emlékét idézzük? Esetleg Sért? Kálmánét, aki alkoholistaént a nyilasok játékszere lehetett? Déry Tiborét, Háry Gyuláét, akiket 1956 után a nemzetközi tiltakozás ellenére is börtönbe zártak? Beszéljünk Márai Sándorról, Wass Albert?l, Zilahy Károlyról, Cs. Szabó Lászlóról, Kovács Imrér?l és a többiekr?l, akik az életüket és emberi méltóságukat mentve futottak el err?l a tájról?

A Kádár-korszakban fiatal magyar írók sokaságát temette el id? el?tt a nemzet. Kamondy László október 23-án követelt el öngyilkosságot, és meghagyta, november 4-én temessék el. „Próbáltam fájó idegét simogatni” – ezt pedig a lesújtott Nagy László mondta, amikor hírét vette B. Nagy László öngyilkosságának. A cseszegtomaji Szabó István éveken keresztül nem tudott írni, szaporodtak a féldecik, végül lehanyatlott a madárcsontú novellista, de el?tte magánlevélben még leírta, hogy a nemzet szándékos tönkretétele zajlik. Sarkadi Imre prózáját sem a részegen végrehajtott öngyilkos artistamutatvány, hanem a kilátástalan sors el?li menekülési ösztön akasztotta meg. A lesbikus Galgóczi Erzsébetet megalázták, kinevették, megfúrták, pedig példátlan bátorsággal mutatott rá a kollektivizálás, a vidéki kiskirályságok, a paraszti elnyomatás természetrajzára. Világirodalmi rangú regényei után Sántha Ferenc elnémult, évtizedekig azt sem lehetett tudni, él-e, hal-e. Csurka Istvánnak alá kellett írnia a szervezési nyilatkozatot, különben agyonverik, felakasztják, bebörtönzik. Faludy Györgyöt minden indok nélkül Kistarcsára internálták, majd a recski kényszermunkatáborba zárták. Nem folytatjuk ezt a szomorú históriát.

Mondhatjuk persze, hogy háború vagy elnyomatás idején nemcsak az íróknak, de voltaképpen mindenkinek meggy?lhet a baja a fennálló renddel. Ez igaz. Ahogyan az is, hogy kortársainknak nem kívánunk hasonló megpróbáltatásokat, vagyis nem öngazoló, kéjes múltba révedéssel, hanem nagyon is szomorú szívvel idéztük fel a fentieket.

A tanulság azonban valahol máshol keresend?. Abban, hogy a modern ember teljesen elveszítette a valóságérzékét, és miután léte individuálissá vált, vagyis társadalmi kötelességeit, közösségi kötelékeit régen feloldotta, minden felette zakatoló eseményt önmagára fordít vissza. Csak ? számít, a teremtésben nem létezik állandóság a saját érdekein kívül. A modern ember továbbá irtózik a megpróbáltatásoktól, nem tudja, hogy id?leges szenvedésünk a végs? megnyugvást váltja ki.

Ezek után könnyen érthet?, hogy rabja lesz az egalitárius gondolatnak, amely számára egyetlen vezérelvet t?z ki: „méltóságot” és „jogegyenl?séget” olyan ügyekben, amelyeket ? egyébként nem ért, nem gyakorol, nem m?vel.

Természetesen innen már csak egy lépés a morális zsákutca, a természetes körülmények meger?szakolása. Ezért

nevezi diktatúrának azt a berendezkedést, amely világosan kimutatja emberünk valódi helyét és szerepét, holott – szerinte – társadalmi finanszírozással ?t, valamint a hozzá hasonlókat kellene dédelgetni, pusztán azért, mert a pedagógus vagy író szót valaki odapecsételte a homlokára. Valójában az általa elvégzett szellemi munkát is érdemes volna megmérni egyszer, és alighanem alaposan meglep?dnénk, milyen tudás alapján, milyen szemlélettel, milyen mélységben tanít, ír, alkot. Err?l azonban a liberális világbírótság el?tt soha nem kell számot adnia, hiszen nekünk, a családnak, a szül?knek, az olvasónak nincsenek kollektív jogosítványaink, mindig csak az egyes embert szédítik azzal a céllal, hogy kielégítthesse társadalomromboló hajlamait.

Valahogy így áll az össze a teljes kép. 2023-ban nem kulturális diktatúra, hanem teljesítményösztönz? társadalom épül Magyarországon. Címkézések helyett inkább dolgozni, jogkövetelés helyett másokat tisztelni kellene. És jó írókat olvasni, mert a rosszaktól semmit sem tanulhatunk.

Szentesi-Zöldi László - www.magyarnemzet.hu

Ajánló